

RODILJNE I RODITELJSKE POTPORE U HRVATSKOJ

Zakon o rodiljnim i roditeljskim potporama (Narodne novine, br. 85/08, 110/08, 34/11, 54/13, 152/14, 59/17 i 37/20; u daljnjem tekstu: Zakon) propisuje niz prava i potpora koje roditelji mogu ostvariti povodom rođenja djeteta. Osim toga, valja napomenuti da roditelji imaju pravo na druge potpore koje mogu biti propisane lokalnim propisima. Cilj ovog rada je ukratko obrazložiti što je rodiljni, a što roditeljski dopust, koliko iznose pripadajuće naknade te dati odgovore na neka praktična pitanja.

Rodiljni dopust

Rodiljni dopust uređen je člankom 12. Zakona i obuhvaća razdoblje koje počinje 28 dana prije dana očekivanog poroda do navršenih 6 mjeseci života djeteta. Dijeli se na **obvezni i dodatni rodiljni dopust**.

Obvezni dopust započinje u pravilu 28 dana prije dana očekivanog poroda i traje 98 dana, odnosno do 70 dana nakon rođenja djeteta. Obvezni rodiljni dopust mora koristiti isključivo trudnica, odnosno majka djeteta. Dan očekivanog poroda, a samim time i početak korištenja rodiljnog dopusta utvrđuje izabrani doktor ginekolog. Naime, izabrani doktor ginekolog izdaje izvješće o privremenoj nesposobnosti za rad koje trudnica, uz potvrdu o plaći (ishodi se kod poslodavca) i potvrdu o broju tekućeg računa (ishodi se u banci), dostavlja nadležnoj ispostavi Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje.

Rodiljni dopust može započeti najranije 45 dana prije dana očekivanog poroda, ali o tome odluku donosi izabrani doktor ginekolog ovisno o stanju trudnoće i zdravstvenom stanju.

Tijekom korištenja rodiljnog dopusta, trudnica, odnosno majka djeteta ima pravo na naknadu plaće u iznosu od 100% od osnovice za naknadu plaće utvrđene prema propisima o obveznom zdravstvenom osiguranju. Naknada plaće određuje se od osnovice za naknadu koju čini **prosječni iznos plaće koja je osiguraniku isplaćena u posljednjih 6 mjeseci prije mjeseca u kojem je nastupio slučaj na osnovi kojeg se stječe pravo na naknadu plaće**, neovisno o tome na čiji se teret isplaćuje, osim u slučaju kada je posebnim zakonom drukčije propisano. Drugim riječima, iznos rodiljne naknade bit će jednak iznosu prosječne plaće isplaćene u posljednjih 6 mjeseci. Pri izračunavanju prosjeka ne uzimaju se u obzir božićnice, uskrsnice, regresi, naknade za prijevoz i drugi dodatci.

Od 70. dana djetetova života pa do navršenih 6 mjeseci djetetova života, trudnica koristi **dodatni rodiljni dopust**. Iznos naknade ostaje jednak. Jedina je razlika u odnosu na roditeljski dopust to što ga majka djeteta može svojom **pisanom izjavom prenijeti na oca djeteta, uz njegovu prethodnu suglasnost, u cijelosti ili u vremenski ograničenom trajanju**. Dakle, dodatni rodiljni dopust ne mora koristiti isključivo majka djeteta, već i njegov otac.

Roditeljski dopust

Roditeljski dopust uređen je člankom 13. Zakona i prema tim odredbama zaposleni ili samozaposleni roditelj ima pravo na roditeljski dopust u trajanju od 8 ili 30 mjeseci, ovisno o broju rođene djece i načinu njegova korištenja. Roditeljski dopust traje:

- 8 mjeseci, za prvo i drugo rođeno dijete,
- 30 mjeseci, za rođene blizance, treće i svako sljedeće dijete.

Roditeljski dopust može se koristiti do osme godine djetetova života. Drugim riječima, roditelji ga mogu koristiti u više navrata, ali najdulje do osme godine djetetova života.

Roditelji mogu koristiti pravo na roditeljski dopust zajedno pri čemu ga koriste u jednakim dijelovima – 4, odnosno 15 mjeseci svaki roditelj ovisno o tome je li riječ o prvom, drugom trećem ili svakom sljedećem djetetu ili blizancima.

Iznimno, ako roditeljski dopust (ako je riječ o roditeljskom dopustu koji traje 8 mjeseci) koristi samo jedan roditelj, onda on traje samo 6 mjeseci, a ne propisanih 8.

Naknada plaće tijekom roditeljskog dopusta u trajanju od prvih 6 mjeseci, odnosno 8 mjeseci roditeljskog dopusta isplaćuje se u punom iznosu osnovice za naknadu plaće (100% od osnovice za naknadu plaće), ali ne može za puno radno vrijeme iznositi više od 170% proračunske osnovice mjesečno (5.654,20 kuna). Pritom može iznositi manje ako 100% od osnovice za naknadu plaće iznosi manje od toga iznosa, s tim da nikako ne može iznositi manje od 70% proračunske osnovice (2.328,20 kuna). U preostalom dijelu roditeljskog dopusta (nakon proteka tih prvih 6, odnosno 8 mjeseci roditeljskog dopusta) naknada plaće iznosi 70% proračunske osnovice (2.328,20 kuna).

Iznos naknade plaće izračunava se jednako kao i kod roditeljskog dopusta, ali je u ovom slučaju limitiran.

Jednokratna novčana potpora za novorođeno dijete

Roditelj će ostvariti pravo na jednokratnu novčanu potporu za novorođeno dijete ako ispunjava uvjete propisane člankom 42. Zakona.

Roditelj mora ispunjavati sljedeće uvjete:

- da je hrvatski državljanin s prebivalištem ili stranac sa stalnim boravkom u Republici Hrvatskoj u neprekidnom trajanju od najmanje 12 mjeseci
- da je zdravstveno osiguran po propisima o obveznom zdravstvenom osiguranju.

Dijete mora ispunjavati sljedeće uvjete:

- da je upisano u maticu rođenih
- da je prijavljeno kao član njihovog kućanstva
- da je zdravstveno osigurano po propisima o obveznom zdravstvenom osiguranju.

Za dobivanje jednokratne potpore treba podnijeti zahtjev u roku od 6 mjeseci od dana rođenja djeteta, odnosno 30 dana od dana posvojenja djeteta. Zahtjev se može podnijeti prilikom prijave djeteta u matičnim uredima ili u nadležnom Regionalnom uredu, odnosno Područnoj službi ili Ispostavi HZZO-a. Uz zahtjev, koji se podnosi u HZZO-u, treba se priložiti:

- djetetov izvod iz matice rođenih (preslika)
- osobnu i zdravstvenu iskaznicu (preslike)
- uvjerenje o prebivalištu.¹

¹ Preuzeto s <https://gov.hr/hr/novcana-potpورا-za-novorodjeno-dijete/700>, posjećeno 23. lipnja 2022.

Jedinice lokalne i područne samouprave također često osiguravaju roditeljima potpore za novorođenu djecu, ali treba imati na umu da svaka jedinica propisuje svoje iznose potpore, svoje uvjete i pravila. U priloženoj tablici ćemo prikazati samo iznose potpore važeće na dan 23. lipnja 2022., a za sve dodatne informacije treba se obratiti nadležnim tijelima jedinice lokalne i područne samouprave.

Jedinica lokalne/područne samouprave	Iznos jednokratne potpore za novorođeno dijete
Grad Zagreb (Novčana pomoć za opremu novorođenog djeteta)	- 2.500,00 kuna ²
Grad Split	- za prvo novorođeno dijete u obitelj 2.000,00 kuna - za drugo novorođeno dijete u obitelj 4.000,00 kuna - za treće i svako daljnje novorođeno dijete u obitelji 55.000,00 kuna ³
Grad Pula	- 1.000,00 kn za svako novorođeno dijete ⁴
Grad Osijek	- 2.000 kuna - 3.000 kuna za novorođeno dijete roditelja koji je korisnik zajamčene minimalne naknade ⁵
Grad Zadar	- 2.000 kuna za prvorođeno dijete - 3.000 kuna za drugorođeno dijete - 35.000 kuna za treće i svako sljedeće dijete ⁶
Grad Dubrovnik	- 2.500 kuna za prvorođeno dijete - 3.500 kuna za drugorođeno dijete - 5.000 kuna za trećerođeno dijete u obitelji - za svako naredno dijete naknada se povećava za 2.500 kuna ⁷

² <https://www.zagreb.hr/novcana-pomoc-za-opremu-novoro%C4%91enog-djeteta/5723>, posjećeno 23. lipnja 2022.

³ <https://www.split.hr/gradska-uprava/upravna-tijela/upravni-odjel-za-socijalnu-skrb-zdravstvenu-zastitu-i-demografiju/djeca-i-mladi/pravo-na-naknadu-za-novorodjeno-dijete-grada-splita>, posjećeno 23. lipnja 2022.

⁴ <https://www.pula.hr/hr/vodici/za-gradanstvo/obitelji-i-osobe-starije-dobi/financijske-potpore/>, posjećeno 23. lipnja 2022.

⁵ <https://www.osijek.hr/wp-content/uploads/pdf/01-visina%20nov%20pom-oprema%20novorodjenog%20djeteta.pdf>, posjećeno 23. lipnja 2022.

⁶ <https://www.grad-zadar.hr/repos/doc/Odluka%20o%20socijalnoj%20skrbi.pdf>, posjećeno 23. lipnja 2022.

⁷ <https://www.dubrovnik.hr/uploads/pages/7/Odluka-o-ostvarivanju-prava-na-dar-za-novoro%C4%91eno-dijete2.pdf>, posjećeno 23. lipnja 2022.

Grad Vukovar	<ul style="list-style-type: none"> - za prvo dijete roditelja/skrbnika podnositelja zahtjeva u iznosu od 4.000,00 kn - za drugo dijete roditelja/skrbnika podnositelja zahtjeva u iznosu od 7.000,00 kn - za treće i svako sljedeće dijete roditelja/skrbnika podnositelja zahtjeva u iznosu od 10.000,00 kn⁸
Grad Rijeka	<ul style="list-style-type: none"> - 3000 kuna za prvorodeno dijete, - 4000 kuna za drugorođeno dijete te - 6000 kuna za trećerođeno i svako daljnje rođeno dijete⁹
Grad Slavonski Brod	<ul style="list-style-type: none"> - 2.500 kuna za prvo dijete u obitelji roditelja koji podnosi zahtjev - 3.500 kuna za drugo dijete u obitelji roditelja koji podnosi zahtjev - 5.000 kuna za treće i svako sljedeće dijete u obitelji roditelja koji podnosi zahtjev¹⁰
Grad Karlovac	<ul style="list-style-type: none"> - 2.000,00 kuna za prvo i drugo dijete u obitelji - 3.000,00 kuna za treće i svako daljnje dijete u obitelji¹¹

Pripremio:

Alen Bijelić, mag. iur.

⁸ https://www.vukovar.hr/images/stories/files/uon/sluzbeni_vjesnik/2021-13.pdf, posjećeno 23. lipnja 2022.

⁹ <https://gov.rijeka.hr/zahtjevi-i-obrasci/zdravstvo-i-socijalna-skrb/pomoci-za-djecu-i-mlade/novcana-potpورا-za-novorodjence/147>, posjećeno 23. lipnja 2022.

¹⁰ <https://www.slavonski-brod.hr/vijesti/5306-zahtjev-za-jednokratnu-naknadu-za-novorodence-putem-e-maila>, posjećeno 23. lipnja 2022.

¹¹ <https://www.karlovac.hr/socijalni-program-51/novorodjencad-130/130>, posjećeno 23. lipnja 2022.